

A személytelen bürokrácia

A bürokráciának olyan a természete, hogy magyarázni lehet, de elviselni nem. Mindaddig hajlandó az ember tárgyilagosan vizsgálni okairól, tüneteiről, ameddig az elvontság semleges állapotában találkozik vele, de menten elveszti a türelmét, amikor ez a találkozás személyes jellegűvé válik. És mert a formális ügyintézés, a hivatali huzavona, a papíros döntés valahol, valakinek mindig a húzába vág, a bürokráciával szemben nem lehetünk elrogulatlanok.

A bürokrácia elleni harc sokszor azért válik álküzdélemmé, mert időközben megfedekeznek a dolog személyes oldaláról. Abból kiindulva, hogy a bürokrácia mint minden társadalmi jelenség magyarázható, különösebb indulatok nélkül magyarázzák eredetét, ábrázatának csúfúságát, osztályozzák fajait és alfajait, kipusztításának hosszú és rövidlejárátú terveit. Mindez nem is lenne baj, mert abban senki sem kételkedhet, hogy itt igenis elemzésre és alapos feltárára szoruló jelentőségről van szó, amelyet nem lehet kizárólag érzelmi alapon vizsgálni. Az ellentmondás ott van, hogy a bürokrácia elleni harc lehetetlen az érzelmi motívumok visszafojtásával. Tudniillik a bürokrácia nem más, mint az emberi kapcsolatok dehumanizálódása. Az ember eltűnik a látótérből, helyébe dolgok és viszonyok lépnek.

Lehet ellene küzdeni emberséges, okos, célszerű jogszabályok alkotásával, az ügymenet egyszerűsítésével, áttekinthetőbb hivatali szervezéssel. De csak úgy, hogy közben visszavezetjük a személytelenné vált ügyeket az emberhez, nem engedjük meg, hogy fogaskereknek módjában lélektelenül dolgozzanak a hivatalok. Ne engedjük, hogy a döntések indítéka csupán egy elvont, általános célszerűség legyen, hanem elválaszthatatlan részévé tesszük az embertiszteletet és az emberszeretetet.

A meglevő tárgyi okok mellett is a bürokratizmus eseteinek fele, sőt negyede sem fordulna elő, ha az illetékesek mindig éreznék a gépies döntések ostoba, fejbekólintó, a józan értelemet sértő voltát, a szocialista elvekkel ellenkező természetét. Hiszen meglehetősen gyakori az az eset, hogy a hivatali huzavona során már teljesen háttérbe szorul az ügy alanya, csupán papíroszata zaja, noha segíthetnének az emberen, ha a papírok helyett valóban ő állna a figyelem központjában. Gondoljunk csak arra a meglehetősen gyakori esetre például, hogy nem működik az új lakótelep kazánja, és emiatt néhány száz ember kínlódik, bosszankodik. A hiba nem túl jelentős, viszonylag egyszerűen rendbe lehetne hozni, ha a vitázó felek elsősorban a fázó asszonyokat és köhögő gyermekeket látnák maguk előtt. Végül is azonban egészen más érdekek és szempontok kerülnek előtérbe. A beruházó vállalat igazolja, hogy a baj a kivitelező vállalat hibájából történt. A kivitelező okmányokkal bizonyítja, hogy a felelősség nem őt, hanem a kooperáló vállalatot terheli. A kooperáló kijelenti, hogy a megrendelés nem volt pontos. Fél tucat hivatalos szerv van már bekapcsolva, mindegyik elmélyülten bonyolgotja, vajon ki a felelős, s már alig jut eszébe valakinek, mi van azokkal a családokkal, akik még mindig fűtetlen lakásban várják a tavaszt...

Másik jellegzetes terméke a bürokráciának a somnolus elintézési mód. Sajnos túlságosan gyakran fordul elő, hogy sommásan alkalmazzák a rendelkezéseket, például házihelyek és telkek kiszájtítása esetében. Azt mindenki megérti, hogy építészeti, városrendezési, közigazgatási okokból néha ilyesmi elkerülhetetlenül válik. Más dolog azonban, amikor a társadalmi és egyéni érdekek kellő mérlegelése nélkül, szükségtelenül élnek ezzel a joggal olyan családok ellenében, amelyek szerény jövedelmükből egy élet munkájával kuporgatták össze javaikat. Lehet, hogy ilyen esetben a döntés formailag kifogástalan, de mert antihumánus, ellenkezik a szocialista érdekekkel is.

Teljesen nyilvánvaló, hogy a bürokrácia-ellenes harc nem azonos az adminisztráció-ellenességgel, nem áshatja alá intézményeink tekintélyét. Eppen ellenkezőleg: a bürokrácia elleni határozott fellépésnek övni és védeni kell a néphatalom szerveinek a tekintélyét. Mélyrenyúló történelmi okai vannak annak, hogy az emberek többségében ma még erősen él a hivatal- és adminisztráció-ellenes érzés, hiszen a régi Magyarországot keresztül-kasul szőtték a bürokratizmus hálói. Ráadásul ma is elég sok kellemetlen tapasztalatot szerez az ember. Azért aztán sok hamis általánosítás és előítélet maradt fenn, s így sokan nemcsak a lélektelenül dolgozó tisztviselőre, de az egész hivatalra, intézményre felhúzzák a bürokrácia fekete könyökvédőjét.

Az a tétel, hogy a szocialista államnak és intézményeinek új szellemű és új tartalmú kapcsolatokat kell kiépíteni a lakossággal, olyan régi, mint maga a marxizmus. Ez az állam, miközben bonyolult feladatokat old meg, szükségszerűen egyszerűsíti is az igazgatás munkáját: egyre közelebb hozza a lakossághoz az állami feladatokat, egyre több funkciót gyakorlását adja át közvetlenül a társadalomnak. Semmi kétség sem férhet tehát ahhoz, hogy történelmileg a bürokrácia kihalásra van ítélve. Látható azonban, hogy ez viszonylag lassú, nehéz, harcok és ellentmondások árán kibontakozó folyamat, amelyben stagnálások, sőt átmeneti visszaesések is lehetségesek, ha nem elég következetesen dolgozunk.

Erfeszítéseket kell tennünk a tárgyi feltételek megteremtésében is. Az állami és gazdasági szervek egymással való kapcsolatában, jogrendszerünkben, az anyagi ösztönzők alkalmazásában még végre kell menni annak a történelmi letisztulásnak, amely szigorúan követ, megrostál mindent, ami járulékos, ami ellentmond a szocialista elveknek. Itt lehetnek rövidtávú, egy-egy konkrét terület felölő intézkedések, és lehetnek hosszabb távba ható változtatások, amelyek majd együttvéve megszabadítják társadalmunkat a bürokratikus sallangoktól. De közben ki kell fejlesztenünk egy megfelelően reagáló társadalmi magatartást, amely hevesen tiltakozik minden bürokratikus jelenséggel szemben. Nem engedhető meg, hogy a bürokrácia beépüljön életünkbe. Csökevényjelenségnek tekintésük, nem pedig velejárónak, amellyel szemben nincs megalkuvás. Kétségtelen, hogy a bürokráciamentes társadalomhoz, a bürokrácia ellenes szellemű társadalomhoz vezet az út! Vagy mondhatjuk megfordítva is: szenvedélyesen humanizálni kell mindazt, ami a múlt társadalmában az emberi kapcsolatokban dehumanizálódott, számbavéve az ilyen csökevényjelenségek okozta erkölcsi és politikai károkat. De ehhez az is szükséges, hogy letépjük azt az álarcot, amely a bürokráciát személytelenné teszi.

RÓZSA LÁSZLÓ

DÉL-MAGYARORSZÁG

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPART LAPJA

54. évfolyam, 45. szám

12 OLDAL, ÁRA 80 FILLER

Vasárnap, 1964. február 23.

Egymilliárdnyi beruházással

gazdagodott

Csongrád megye 1963-ban

- **Több jutott gépekre**
- **Háromszoros növekedés a könnyűiparban**
- **137 milliós építés a tsz-ekben**

Lapunk hasábjain már hetekkel ezelőtt közöltük szemlényeket 1963. évi beruházási tevékenységünk állásáról, de még nem köthetünk egy csokorba a Csongrád megyei, szegedi adatokat. Most erre is alkalom nyílik, miután a Központi Statisztikai Hivatal megyei igazgatósága elkészítette összefoglaló jelentését.

Ebből a jelentésből a többi között megtudhatjuk, hogy **olyan összegű beruházást valósítottunk meg 1963-ban, amilyent még sohasem.**

Az előző évhez mérten 47 százalékkal, 346 millió forinttal többet, s meghaladtuk az 1 milliárd forintot.

Érdekes, hogy a magas teljesítés mellett a népgazdaság által

a beruházási célokra biztosított keretből több mint 140 millió forintot nem használtak fel a megye beruházói, és így a tervet csak 88,5

százalékra teljesítették. Szegeden a minisztériumi iparban a beruházási keretben nem is kisebb mértékben használták fel. A tanácsi iparban is alig haladták meg a 80 százalékot. Szinte minden beruházásnál megállapítható, hogy

a lemaradás egy része az építőipari kapacitáshiányból ered,

vagy mert az építőipar nem teljesítette tervét. Néhány beruházásnál nem tudták beszerezni időben a szükséges gépeket, ezért nem használták fel a keretet.

A tavalyi beruházásokon belül az előző évhez mérten

csökkent az építési arány, a gépi beruházás javára. Az ipari beruházások értéke több mint kétszerese lett az 1962. évinek, ezen belül

a könnyűipari beruházások megháromszorozódtak.

Lényegesen, 36 százalékkal nőtt a mezőgazdasági beruházások értéke is. Az ipari beruházások nagymérvű növekedése elsősorban a gumigyár és a textilművek építéséből ered.

Számos 1963. évi befejezésre tervezett nagy beruházás, üzembe helyezés elmaradt. A többi között a Gorzsa Állam-

mi Gazdaság szénaszárítója, a Tisza-parti gimnázium, a József Attila Tudományegyetem jogi karának emeleti letráépítése, a makói kenyérgyár, a szeged-hattyastelepi vízátemelő részleges üzembe helyezése is.

A megye termelőszövetkezetei 137 millió forint építési beruházást valósítottak meg, 26 millió forinttal többet, mint egy évvel korábban, azonban tervük teljesítésétől több mint 4 százalékkal elmaradtak. Nem készült el a többi között 650 szarvasmarha és 3800 sertés férőhelye, összesen mintegy 80 gazdasági épület.

Külpolitika + Napi összefoglaló +

Szovjet—amerikai kulturális egyezmény — Carapkin a genfi tanácskozásokról

Szombaton délből Moszkvában egyezményt írtak alá a Szovjetunió és az Egyesült Államok 1964—65. évi kulturális együttműködéséről. Rusk amerikai külügyminiszter és Romanovszkij a szovjet Külföldi Kulturális Kapcsolatok Állami Bizottságának elnöke, egyaránt meglepedéssel üdvözölte az egyezményt.

Carapkin, a genfi leszerelési értekezlet szovjet küldöttségének vezetője nyilatkozatot adott a TASZSZ tudósítójának. Ebben megállapította, hogy elsősorban elvi különbség van a szovjet és amerikai álláspont között. A tanácskozások egyhavi munkáját értékelve arra a meggyőződésre jutott, hogy ezt az elvi különbséget nagyrészt a nukleáris tölteteket céljajuttató rakéták számának csökkentése körül kialakult vita okozza.

Tudósítások a 2. oldalon.

● A kubai főváros több 15-én újabb választást tartat-ezer lakója fogadta pénteken a havannai kikötőben a hazatért halászközt, akik helytálltak hazájuk becsületéért a floridai börtönben. Az összegyűlték előtt rövid beszédet mondott Fidel Castro miniszterelnök. Méltatta a hazafiaknak a fogságban tanúsított hősiességét.

● Papandreu görög miniszterelnök pénteken hosszabb tárgyalást folytatott igazságügyminiszterével. Megbeszélésük tárgya egy törvényjavaslat előkészítése volt. Ha a javaslat törvényerőre emelkedik — úgy tudják — szombaton bocsátják a még börtönben sínylődő politikai foglyok nagy részét.

● Megkezdődött a választási kampány Franciaországban. Az első fordulóra március 8-án kerül sor, ahol egyik jelölt sem szerzi meg a szavazatok többségét, március 15-én kerül sor a második fordulóra.

Külpolitika + Napi összefoglaló +

Koszorúzás a gellérthegi szovjet hősi emlékműnél

SZEGEDEN MA RENDEZNEK KOSZORÚZÁSI

ÜNNEPSÉGET A SZOVJET HADSEREG

ÉVFORDULÓJÁNAK TISZTELETÉRE

A Szovjet Hadsereg megalakulásának 46. évfordulója alkalmából szombaton délelőtt koszorúzás ünnepség volt a gellérthegi szovjet hősi emlékműnél.

A szovjet és a magyar Himnusz elhangzása után elsőként a Magyar Népköztársaság fegyveres erőinek nevében Czinege Lajos vezéreredes, honvédelmi miniszter, Benkei András belügyminiszter és Papp Árpád, a Munkásország országos parancsnoka helyezték koszorút az emlékmű talapzatára. A Szovjetunió budapesti nagykövetségének koszorúját G. A. Gyenyiszov nagykövet és Sz. D. Zotov vezérőrnagy, katonai attasé helyezte el. A szocialista országok Budapestén akkreditált katonai és légügyi attaséinak képviselőiben M. S. Kolarevic ezredes, a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság katonai és légügyi attaséja, W. Jankowski ezredes, a Lengyel Népköztársaság katonai és légügyi attaséja, valamint R. Chlubna alezredes, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság katonai attaséja, az ideiglenesen Magyarországon állomásozó szovjet csapatok parancsnokának nevében K. I. Provalov vezéreredes, N. M. Alekszandrov vezéreredes és A. I. Puskin altábornagy koszorúzott.

A koszorúzási ünnepség az Internacionálé hangjaival ért véget.

*

Az évfordulóról a szegedi fegyveres alakulatoknál is megemlékeztek. Az ünnepségeken az MSZMP Szeged városi végrehajtó bizottságát

Bódi László, a végrehajtó bizottság tagja képviselte.

Ma, vasárnap délelőtt 10 órakor a Széchenyi téri szovjet hősi emlékműnél koszorúzási ünnepséget rendeznek. A honvédség, a társ fegyveres alakulatok és a KISZ képviselői helyezik el a koszorúkat az emlékműnél. A Széchenyi téri koszorúzási ünnepséggel egyidőben helyezik el a megemlékezés virágait a Dugonics-temetőben nyugvó szovjet hősi sírjaira is.

A PIACON

Változik a szegedi piac képe. Régen lovaskocsik sorakoztak egymás mellett parkirozva, s mögöttük árultak a kirakodott termelők. Most már azonban helyet kérnek maguknak a Marx téren a Wartburgok, Skodák, Moszkvicsek, Trabantok. Mint képünkön látható, a régi és az új, itt jól megfér egymás mellett.